

Zbirka odločb sodne prakse

Zadeva C-177/20

**„Grossmania“ Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft.
proti
Vas Megyei Kormányhivatal**

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság)

Sodba Sodišča (tretji senat) z dne 10. marca 2022

„Predhodno odločanje – Načela prava Unije – Primarnost – Neposredni učinek – Lojalno sodelovanje – Člen 4(3) PEU – Člen 63 PDEU – Obveznosti države članice, ki izhajajo iz sodbe, izdane v postopku predhodnega odločanja – Razlaga pravila prava Unije, ki jo je Sodišče podalo v sodbi, izdani v postopku predhodnega odločanja – Obveznost zagotovitve polnega učinka prava Unije – Obveznost nacionalnega sodišča, da ne uporabi nacionalne ureditve, ki je v nasprotju s pravom Unije, kot ga je razložilo Sodišče – Upravna odločba, ki je postala pravnomočna, ker ni bilo vloženo pravno sredstvo pri sodišču – Načeli enakovrednosti in učinkovitosti – Odgovornost države članice“

Države članice – Obveznosti – Obveznost lojalnega sodelovanja – Dolžnosti nacionalnih sodišč – Nacionalna ureditev, na podlagi katere pravice užitka po samem zakonu ugasnejo in so izbrisane iz zemljiške knjige – Nacionalna ureditev, ki ni združljiva s pravom Unije, kot ga je razložilo Sodišče – Obveznost neuporabe navedene nacionalne ureditve – Izbris pravic užitka, ki je postal pravnomočen, ker ni bilo vloženo pravno sredstvo pri sodišču – Obveznost odprave protipravnih posledic kršitve prava Unije – Obveznost, da se pristojnemu organu naloži ponovni vpis navedenih pravic – Nemogoč ponovni vpis – Pravica do nadomestila

(člen 4(3) PEU; člena 63 in 267 PDEU; Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 17(1))

(Glej točke 45, 57, 58, 62, od 64 do 68 in 75 ter izrek.)

Povzetek

„Grossmania“ Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft (v nadaljevanju: Grossmania), družba s sedežem na Madžarskem, katere družbeniki so fizične osebe, ki so državljani drugih držav članic, je bila imetnica pravic užitka na kmetijskih zemljiščih na Madžarskem. Njene pravice so bile 1. maja 2014 izbrisane iz zemljiške knjige na podlagi madžarske zakonodaje, ki je določala, da pravice užitka na kmetijskih zemljiščih, predhodno ustanovljene s pogodbo med osebami, ki niso ožji družinski člani, na ta datum po samem zakonu ugasnejo. Sodišče je leta 2018 s sodbo SEGRO

in Horváth¹ razsodilo, da prosti pretok kapitala v smislu člena 63 PDEU nasprotuje taki nacionalni zakonodaji. Po tej sodbi je družba Grossmania pri pristojnih organih predlagala ponovni vpis svojih pravic užitka. Vendar je bil njen predlog zavrjen.

Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (upravno in delovno sodišče v Gyóru, Madžarska), ki je bilo pozvano, naj presodi zakonitost te zavrnitve ponovnega vpisa, se je odločilo, da Sodišču postavi vprašanje v zvezi z obsegom zavezujočih učinkov sodb, izdanih v postopkih predhodnega odločanja. Navedeno sodišče je namreč menilo, da iz sodbe Sodišča SEGRO in Horváth izhaja, da je madžarska zakonodaja, na kateri je temeljila zavrnitev predloga družbe Grossmania, v nasprotju s pravom Unije. Vendar drugače kot v položajih, v katerih je bila izdana navedena sodba, družba Grossmania ni sodno izpodbijala izbrisa svojih pravic užitka. Navedeno sodišče se je zato spraševalo, ali lahko glede na sodbo SEGRO in Horváth vseeno zavrne uporabo zadevne nacionalne zakonodaje, ker je v nasprotju s pravom Unije, in naloži pristojnim organom, naj ponovno vpišejo izbrisane pravice užitka.

Sodišče je v sodbi pojasnilo obveznosti držav članic, zlasti nacionalnih sodišč, ki izhajajo iz sodbe, izdane v postopku predhodnega odločanja, glede nacionalne ureditve, ki je v nasprotju s pravom Unije, v primeru pravnomočne odločbe, s katero se je ta ureditev izvajala, in ukrepe, ki jih morajo ta sodišča sprejeti za odpravo protipravnih posledic, ki jih je povzročila ista ureditev.

Presoja Sodišča

Sodišče je najprej opozorilo, da mora nacionalno sodišče, kadar je bilo v sodni praksi Sodišča jasno odgovorjeno na vprašanje v zvezi z razlago prava Unije, storiti vse potrebno za uporabo te razlage. V skladu z načelom primarnosti prava Unije nacionalno sodišče, če nacionalne ureditve, ki je v nasprotju z določbo prava Unije z neposrednim učinkom, ne more razlagati tako, da bi bila skladna s tem pravom, te ureditve ne sme uporabiti. Ta neposredni učinek je med drugim pripisan členu 63 PDEU, ki določa prosti pretok kapitala. Ker iz sodbe SEGRO in Horváth izhaja, da zadevna madžarska ureditev ni združljiva s členom 63 PDEU, mora predložitveno sodišče, ki odloča o tožbi za odpravo odločbe, ki temelji na tej ureditvi, zagotoviti polni učinek navedenega člena tako, da navedene nacionalne ureditve ne uporabi.

Dalje, Sodišče je poudarilo, da je mogoče na podlagi načel učinkovitosti in lojalnega sodelovanja, ki izhajata iz člena 4(3) PEU, zaradi posebnih okoliščin nacionalnemu upravnemu organu naložiti, naj ponovno preuči upravno odločbo, ki je postala pravnomočna. V tem okviru je treba poiskati ravnotežje med zahtevo po pravni varnosti in zahtevo po zakonitosti z vidika prava Unije. Zadnjenavedena zahteva ima v obravnavani zadevi glede na obsežne škodljive posledice, ki so nastale zaradi zadevne nacionalne ureditve in izbrisa pravic užitka, s katerim se ta ureditev izvaja, poseben pomen. Kot namreč prav tako izhaja iz sodbe Komisija/Madžarska (Užitek na kmetijskih zemljiščih),² ta ureditev pomeni očitno in resno kršitev temeljne svoboščine iz člena 63 PDEU in lastninske pravice, zagotovljene s členom 17(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, saj je ta kršitev prizadela več kot 5000 državljanov držav članic, ki niso Madžarska.

¹ Sodba z dne 6. marca 2018, SEGRO in Horváth (C-52/16 in C-113/16, EU:C:2018:157).

² Sodba z dne 21. maja 2019, Komisija/Madžarska (Užitek na kmetijskih zemljiščih) (C-235/17, EU:C:2019:432).

Ker je poleg tega nacionalna ureditev taka, da lahko ustvarja zmedo glede potrebe po izpodbijanju odločb o izbrisu, sprejetih na njeni podlagi, zahteva po pravni varnosti ne more upravičiti nezmožnosti, ki je glede na okoliščine primera določena v madžarskem pravu, da se v okviru tožbe zoper zavrnitev ponovnega vpisa pravic užitka izpodbija izbris teh pravic, ki je medtem postal pravnomočen. Nacionalno sodišče, ki odloča o zadevi, bi torej moralo zavrniti to nezmožnost, ker je v nasprotju z načeloma učinkovitosti in lojalnega sodelovanja.

Nazadnje, Sodišče je ugotovilo, da v pravu Unije ni posebnih pravil v zvezi z načinom, na katerega je treba odpraviti protipravne posledice kršitve člena 63 PDEU v okoliščinah iz postopka v glavni stvari, in da so zato lahko ukrepi za zagotovitev spoštovanja prava Unije zlasti ponovni vpis nezakonito ukinjenih pravic užitka v zemljiško knjigo. Vendar mora predložitveno sodišče glede na pravni in dejanski položaj, ki obstaja ob odločanju, preveriti, ali je treba pristojnemu organu naložiti, naj opravi ta ponovni vpis, ali pa temu nasprotujejo objektivne in legitimne ovire, kot je na primer to, da je novi lastnik v dobri veri pridobil zemljišča, na katerih so obstajale te pravice užitka. Če bi se tak ponovni vpis izkazal za nemogoč, bi bilo za odpravo protipravnih posledic kršitve prava Unije potrebno, da se nekdanjim imetnikom ukinjenih pravic užitka prizna pravica do nadomestila, ki bi bilo primerno za povrnitev ekonomske izgube kot posledice ukinitve teh pravic.

Poleg tega ne glede na zgoraj navedene ukrepe polni učinek prava Unije zahteva, da imajo posamezniki, ki so zaradi kršitve tega prava oškodovani, na podlagi načela odgovornosti države za škodo, ki je bila s tako kršitvijo povzročena, tudi pravico do odškodnine v skladu s pogoji iz sodne prakse Sodišča, ki se v obravnavani zadevi zdijo izpolnjeni.